

Ühõpõlane Schwarz muutus järeleõõllikuks. Ta tajus väga hästi, et Manja Grossstein, kirjutades ühest kaanavõitlejast, mõitles teda. Oleks ka väga ebatõrku paluda kedagi teist, et ta naiks tüdruk, keda ta pole veel oma elus näinud. Muldugi see on vaid vormiline asi, puht-võime, aga kaanavõitlejad võiksid küsida: „Miks ei tee sa seda ise!“ Schwarz tuletas meele Manjat, tema kahvatut, teetreläbelist nägu, tema tõsiseid tüdrukulisi silmi . . . Mina pean ka tema naima! Ta pidi naeratama. Nõimkirjaks ainult, paberil! Mis läheb mulle korda tema nägu! Mis tema targad silmad! Schwarzil oli hea süda. Ta mõis sellele, miiliseid kihedaid kogemusi ja kaavamisi pidi kaanutama tema, kui tal mõeldused aastal õnnestus pääseda tehnikasõitkooli. Sellepärast ta mõelits, mis pidi läbi tegema selline väene tüdruk, kes kõigest hingest püüdis hariduse poole, aga keda mõtted ja karmid seadused takistasid ratta pööramast tema kiitust ja püüdnud väikekodaanilisest miiljööst.

„Ta hakkub selles viietas provintsiarvas! Ja mina kannatan kogu elu aietunde pilna, kui keelan talle oma allaval kätt, mida saan talle nii kergesti ulatada.“ Jakob Schwarz läks lõbusas, ülevas meeleolus hilikooli. Ettelugemiste vahetajal ta jutustas ühele heale sõbrale kummansest kirjast. Ka sõber oli väga noor ja brutaadimaine ja tundis suurt havi tema kavatsuse vastu.

„Mina, kui tahad teha midagi tema heaks, siis sa ei tohi kaotada aega,“ ütles ta äärmehellikult. „Ja pean, et kõik jääks saladuseks. Ära kirjuta sellest midagi oma vanemale! Muidu nad segavad vahet ja kõik on rikuted. Need on vanamoelised inimesed, mis teavad somad selliseist asjust! Jumal annaks, et see õnnestabi!“ Ta vaikis lähe heika, siis ütles: „See on hea tegu!“

Ühõpõlane Schwarz tegi selle hea teo. Ta kirjutas Manjale kohe väga pika ja väga otsekohese kirja, nii nagu dikteeris talle tema noor süda. Ta seletas, et tal ei kõlba teda pakkuda naisteks mõnele teisele mehele. Ta ütles omale vabaduse pakkuda iseennast. Kui ta on nõus ainult vormi pa-

rust saama tema naisteks, siis ta täna teada südamekult suure usalduse eest, mis Manja talle laetub vana seoda ja palub seega püüda täies saladuses ja kohe järgmisel rongiga sõita tema juure.

Inimese meeleolus, kes pühitseb oma paljude känglustega kiedlustatud ainepõhva, lahkus Jakob Schwarz majast ja viakas kirja kasti.

Nädal hiljem ta oli juba laulatatud Manja Grosssteiniaga. Pulaud peeti väga tagasihoidlikult ja varsti pärast seda sai noor „naine“ dokumenti, mis talle andis elamisõiguse Peterburis. Tema „abikaasa“ jäi elama oma endisesse tuppa ja „naine“ käis väikese toakese teises linnaääres.

Schwarz ei tunnud end all kui tavalliseit. Ta oli hajameelne ja teda kohati harvemini naisühõpõlaste seitskonnas. Ta uskus ikka, et tema abielumehe uus tähts, kuigi ainult näiliku asi, paneb talle peale kohustusi. Mõnikord ta „külastas“ oma naist ja küsis, kas ta midagi vapas. Manja oli nüüd ühõpõlane, tema tuba oli puhas ja korralik, nagu noore neidil tuba. Laval lebasid raamatud, vihed, ajakirjad. Oma lüüdnud provintsi miilid ta oli vahetanud maailmaga, moodsa, koketi riietusega.

„Sugugi mitte halb!“ mõlles Jakob Schwarz. Mõnikord külastasid teda mees- ja naisühõpõlasted, ka Samuel Grünberg, toosama, kellele Jakob usaldas oma asja. Oli alati väga lõbus ja mugav. „Miks ei ela nad koos?“ küsisid endalt kaanavõitlejad. „Kas nad ei armasta üksteist!“ Naabus kavavad. Tulid eksamid. Ja saabus suvi. Ja sai sügis.

Schwarz kohtas kord jälle juhuslikult pärast pikka aega oma sõpra Samueli. Mõlemad olid väga rõõmsad ja pärisid üksteist seda ja teist . . . „Tule kord minu poole,“ kutsus Schwarz. „See rõõmustaks mind väga.“ „Meeldib. Kas ei ole veel oelnime aasta putkas?“ „Ei,“ vastas Schwarz kõheldest. „Mina . . . ma . . . kolisin Šamber. Ühes toas meil on liiga kitsas ja ehamugav.“ „Meil!“ küsis Samuel arusaamatult. „Njah, minul ja Manjal. Meid on nüüd kolm.“ Samueli silmad olid saured kättemaksurõõmiga. „Meil sündis hiljuti laps. Tore poiss. Just nagu mina. Tule kaasa, yasta teda!“

SININE

A. CHRISTIE

KRIMINAALROMAAN.

KIIR RONG

5

„Paar mõistust! See on ju kuulmatul ja kui see naine sureks järsku ühel päeval, oleks kõik see raha sinu!”

„Kui seiskord sooline oleks kui tina“, ütles Kettering seglaselt, „sile küll. Nii palju kui tana, pole ta teinud mingit testamenti.“

„Mu jumal!“ nõudis naistantsija. „Mihne suurepärane lahendus see oleks!“

Tekkis lühike vahepeeg. Siis pahvatas Derek Kettering järsku valjusti naerma.

„Peaaugle on andma, Mirelle, oled tõesti praktiline olend. Aga ma kardan, et see soov ei täitu nii pea. Mu naine on niimalt võrastatult terve.“

„Väga hea.“ ütles Mirelle, „aga tuleb ju ka õnnestuid juhtumisi.“

Kettering vaatas teravasti naisele, ei leidnud aga sõnagi. Mirelle jätkas:

„Sul on õigus, sõbrad! Galtilele ebatavalise juhtumisele ei mõelda. Kuule, mu väike pois, sinu lahutamisest ei tohi olla juttugi. Su naine peab loobuma sellest ideest.“

„Aga kui ta ei loobu?“

Naistantsija silmades särasid.

„Kõll ta loobub! Tema on noid naisel, kes vihkavad skandaali. On olemas paar pisikest lugu, mida ta kindlasti ei taha ühta trükitut.“

„Mida sa sellega arvad?“ küsis Kettering teravalt. Mirelle naeris koklasse viisatud peaga.

„Arvan toda õnnelolemani, kes nimetab end comte de la Roché'ks. Mina tunnen seda meest läbi ja läbi. Ara unusta, et olen paritalanuse. See mees oli su naise armastaja, enne kui ta abiellus.“

Kettering haerax Mirelle'i sõnadest kinni.

„See on alatu vale! Ara unusta, et kõneled ikkagi minu naisest!“

Mirelle kaunistas pilut.

„Telo, taglasid, olete vabrad talumeesed, kasub ta. „Muide – võib olla on sul õigus. Oeldakse, ameeriklased olavat järele loomuga, eks ole? Aga omest armastax Ruth toda meest, enne kui naitus sinuga. Aga see aatus vahelo ja endis tugeva jala-hoobi toilele comte'ile. Väike preili valas paar kibedat pisarat, kuid siiski. Nõud aga näib lugu teltsena. See naine kohtub selle mehega peanagu iga päev ja 14 sõnab ta Pariisi, et olla eegemaga.“

„Kui sa seda kõik tead!“ küsis Kettering.

„Mina! Mäl on sõbra Pariisi, armast Derek, kes tunnevad väga hästi comte'i. Kõik on tehtud. Avalikult sõidab ta Rivierasse. Kõld tõelast kohtub ta oma kallimaga Pariisi ja kes teab! Võid oskuda, ma ei valeta.“

Derek Kettering vaists Hikumatult.

„Vaata“, lisandas naistantsija meesma-gusele häälel, „kui sa mõistlik oled, võid mängida oma naisele ilusa ninnapiisu. Võid viia ta paris pliniliku seaukorda.“

„Jumala pärast, vaiki!“ karjus Kettering. „Pea oma teetud aust!“

Mirelle viakus naerdes silvanile. Kettering võitis kübars ning mantli, lakkus toast ja tõmbas ukse prantastades enda järel kinni. Naistantsija istus ikka veel silvanil ning oli rahul oma tööga.

7. peatükk.

Ootamata riiklus.

Kui Katherine Grey ilmus elatamislaua juurde, leidis ta oma taidreks kõrvale kake kirja, millest üks kandeja nätsakega kirjutatud sõnadest, kuna teine oli alustatud mitmete pilgertega, mis äratasid pühaku ning sejaliku mulje.

Esimese kirja alus kõles järgmiselt:

„Armas preili Grey! Mul on su tänada Toid elidamiskult kõikide teete oest, mida ootastite mu vaesete õnnustarele Emma-le. Ta surm oli melle raskeks mõõgiks, kuigi leandis, et ta juba mõnda aaga pooldud oma selga mõistetuse juures. Ma kuulein, et ta testament kannab härmiselt vedrat loo-loomu, mida muldugi avalikkuses ja kohtus ei tunnustata. Ma ei kahile, et tele omast intelligentsuses ei ole seda tõelajaga. Kui niisugusid asju eraste lahendamiseks, on kõige parem, ütleb mu abikasa. Mäl oleks apris hea meel kui asuksite melle poolt soovitatud seaukohale ning võimalikult pea. Sel puhul julgeme loota, et te ei looruta melle poolt antud kinki. Parimate tervistustega tele“

Mary Anne Hatfield.“

Katherine haerutas, kui ta kirja lõpule oli jõudnud. Siis ta võttis teise kirjutuse. Oiles heitnud pilgu üle ridade, süvenes ta mõtteisse. Pealvaatajast oleks olnud raske aimata, millised tunded peitustid selle rahuliku ilme taga.

Katherine Grey oli kolmeaastas kolme aastane. Ta põlvnes rikkast perekonnast, kuid ta isa oli kaotanud kogu varanduse ja

Katherine pidi teenima varajasest lapsepõlvast saadik endale tee elatamiseks. Ta oli olnud kaheksanne kolme aastane, kui ta oli läinud seitsetalaseks vana proua Harfield'i juurde.

Oli üldiselt tuntud, et vana proua Harfield oli pisut „napakat.“ Ta sealtõlised vaheldusid imetamistavaks kiirusega, isegi kui talle lootus, kuid kadus harilikult pisaratega silmide. Sest püüvast aga, kus Katherine Grey astus vana daami majakesse, valitses seal rahu ning püüesepaisid. Ükski inimene ei teadnud, kuidas see sündis. Hoidakse, et peab olema sündinud mardeliselisutajaks. Katherine Grey'i oli haruldane and kobeid võrratult vana daamaga, taari ja väikesi poiske.

Kaheksanne kolme aastaseks ta oli olnud rahulik tõdruk tühate silmidega. Kolmekümne kolme aastaseks ta oli rahulik naine kamauguste ilusate hallide silmadega, mis vastasid maailma sellise rõõmuga, mõistusega ja tasakuluga, mida ei saanud väpsutada mingi sündmus maa peal. Peale selle tal oli väga palju humoori, mis pööras nii mõnelgi juhul püüliku sõltuakse teise külge.

Katherine Grey jättis veel elatamislooma taga, kui ükskord helises. Kohe pärast seda teatas väike teenijafõdruk dr. Harrison'i tulekut.

Tähe rõõgiline man-erit torotas teda tugeva käesurvega.

„Tere hommikust, preili Grey!“

„Tere hommikust, dr. Harrison!“

„Tulen teilema teid nii vara“, algas doktor, „see ma ütlen, et need õrnatuud- lised sugulased, Harfield'id, endid on teatanud. Töö proua Harfield on tõeline mürgimise.“

Katherine ütles sõna rääkimata talle proua Harfieldi kirja ja kuulatas tõbu tundes vihaat põlmet, millega arst luges kirjutist.

„Noh, see on vast sügavus!“ mõirgas dr. Harrison, visates kirja lauale. „Ärge laske end sügugi heidutada, laps! Kõik on selge lora. Proua Harfield oli samuti mõistuse juures kui teie ja mina. Mida ta seal kohustat kirjutab, on ühtlaati lolli. Ärge laske end aluse vedada tollest naisest ja ärge tehke endale muret ootamata päranduse puhul.“

„Oma suureks häbiaks ma pean tunnistama, et pole teinud endale tõeati muret rüppelangevad rikkuse pärast. Need inimesed on ümma käiged sugulased proua Harfield'i surnud mehe poolt, ja niikui kui tema elas, ei hoolinud nad tasi kunagi.“

„Olete mõistlik inimene“, ütles doktor. „Teie paremini kui keegi teine, et teie pole olnud kerge viimaseid kõnnelid aastat. Teie on tõeline õigus vana daami päranduse peale.“

Katherine naeratas mõnikult.

„Selga, doktor, on teil vähemalt aindu, kui suur see pärandus on!“

„Noh ma annan, protseudid teavad väike üli umbes 500 naela.“

Katherine mõelatas.

„Seda ma mõelisin ka“, ütles ta. „Aga lugege omelt!“

Ja kümnitas kirjusse, mille oli võtnud püülikult ümbrist.

Doktor luges seda ja kirjutas kobkudes.

„Võimatu“, pomises ta, „võimatu.“

„Tema oli põhiaktabonäär kümneliidikontsernist Courtlandis, mis sõõnand kogu aja hilgikasudega. Neljakümne aasta eest pidi ta aastase sissetulek olema 8000—10.000 naela. Nii palju kui mina tean, et kullatanud ta aastast hilgi rohkem kui paarsada naela. Te teate ju, kui kokkubõldik ta oli. Ma uskusin ikka, et ta peab arvestama iga senti.“

„Ja see varandus on kogu aja kasvanud. Armas laps, te olete ju püülikas naine!“

„Jah“, ütles Katherine, „seda ma olen küll.“

„Soovin teile rõõmamest Janna“, ütles doktor ja astus minokule. „Ärge tehke endale muret tolle kavala pärja pärast!“

Kuid preili Grey oli karmotlik. „Ma tean lõpuks ta teotamavilist päris mõistatavaks.“

„Mina ei saa teist mõõnikord tõesti aru“, vaputas arst pead.

„Miks mitte?“

„Mida teie ka kõik mõistatavaks a leiad?“

Katherine Grey naeris ainult.

Lõunaseõdigi dr. Harrison jutustas suurt uudist oma naisale. See oli väga ärevil.

„Või proua Harfield oli püülikus naine ja ükski inimene ei aimanud seda! Olen väga rõõmus, et ta pärandas oma raha preili Grey'le. See tõdruk on poolpüha.“

Doktor tegi väikest grimassi.

„Ma kujutlen käitumist püüliketega kallis raskena“, muigas arst. Katherine on Higa inimlik, et olla püha.“

„Ta on püha, kes omab mõiste humooriks“, arvas naine, „ja — kui see sulle varem pole torganud silma — ta on haruldaseit ilus.“

Selgus, et see arstlike kunagi põlnud torganud silma. „Ah mis, tal on ainult päris kenad silmad!“ lõi ta kõne.

„Oh teie mehi! Teie ei näe ka midagi. Katherine oleks otse ilusad, kui tal puredad rõõvad oleksid.“

„Ta on ju ometi rõivastatud ja isegi kallis kenasti.“

Kõik kolm pärast lõunat proua doktor külastas Katherine'i.

„Ma rõõmustan väga teie pärast, laps!“ ütles ta soojasti. „Ning tervet küll saab

olema hea meel. Aga õelge ometi, mis plaanid teil on?"

"Oietu pole mul veel midagi plaane."

"Te ei jaa ometi seda?"

"Ei, kavatsen pisut reksida. Ma olen näinud nii vähe maailmast."

"Seda ma usun. Olete olnud ju kümme aastat siin vaigle ega ole saanud ühtki vaba päeva."

"Tõtt öelda, tahaksin — kuidas ma peaksin seda väljendama — midagi üle elada. See tähendab, mitte minna isiklikult, aga ma tahaksin olla seal, kus midagi elu- niib. Tahaksin näha, kuidas toimuvad ärritavad asjad. Siin St. Mary Meadile ei sünni ilalgi midagi."

"Siin ei juhtu tõesti kunagi midagi", sõnustas proua doktor.

"Esmalt ma pean sõitma Londoni", ütles Katherine. "Peaa kõnelema kollekti advokaadiga. Seal ma sõidan vist välismaale. Enne igatahes —"

"Noh?"

"— vajan ma midagi selgapanemiseks". "Vaadake, see on esimene asi, mida ütlesin oma mehele. Teate, Katherine, te olete otse üheks, kui soovite teha midagi endale eest."

"Juhust ma endast nõud kõi toodelda ei saa", naeris Katherine. "Aga mul oleks tõepoolest hea meel, kui saaksin muutseda endale paar head ning maitsekat kleiti. Aga ma näen, et kõnelema kogu aja vaid endast."

"See on teile ju ka midagi hoopis uut", tähendas proua dr. Harrison külvalt.

Hiljem õhtupaiku Katherine jättis jumalaga vana preili Vineri. See oli paar aastat varem kui proua Harfield ja Innes suureka isiklikuks võiduks, et ta elab kahe- minni kui ta sõbranna.

"Ma ütlesin ju alati heale Janele, lapsuke: kui iga nõiigi alla juuakse klaasi veini, elatakse saja aastani. Kui mu armas Jane poleks olnud kareklane, elaks ta veel üha."

Vana daam valkis ning noogutas võidu- rõõmna. Siis tuli talle järsku midagi meelde.

"Või teie saate mõõd buli raha, mu kallid! Väga kena! Väga kena! Pange al- muilt tähele, et keegi seda üle ei löö! Ega te mõõd vist enam ei abielu, mis? Kui vana te alla õieti olete?"

"Kolmkümmend kolm."

"Polegi nii palju. Ainult mõni samm üle hariliku piiri."

"Seda ei saa kahjuks mouta", ütles Katherine lõbusasti.

"Te olete õieti väga kena tüdruk". Üt- les vana preili lakkest. "Nii mõnigi mees teeks targasti, abielu- ludes teiega, kui et

juosta nende kergemeelsete pilkade järel, kes näitavad aina oma paljaid säärt. Ju- malaga, laps, äge vabastage mind täiesti!"

Jaamas oli pool kella koon, et jätta ju- malaga Katherine Grey'd. Alice, väike tea- nija tüdruk valas kibedaid pisaraid.

"Nilsuguseid inglaid kui tema pole palja", nauskus Alice, kui roog lõpuks ära oli sõltanud.

"Tol korral, kui Charlie mind selle mehe- reitidruku pärast maha jättis, oli preili Grey mulle väga kena, pole midagi öelda. Põhusestundmusest ta oli küll kaunis harm, aga ta märkas ka kohe, kui vähegi piisiti olla korralik. Minna läbeksin ta eest kas või läbi tule! Ta on tõeline lady, ja- jah, seda ta on!"

Nõnda selmuse Katherine'i jumalaga jätti St. Mary Meadist.

(Järgneb.)

Naerew maailm.

Peab uskuma.

Epitaja: "Ja usub ja, et maailmole tõepoo- lelt neelab Joonatit?"

Opilane: "Jah, ma usun."

"Ja mille ja juba usub?"

"Eest maibu loon uisupetuse eest nulli."

Kahtlane teekond.

"Sari, kus on ju ila?"

"Sõitis ära 6 kuus, aga lei ta end hõni ühel peab, tuleb ta warem tagasi."

Loogika.

"Selle heitke müe malgu, müha te õhtust näete lõunatõu, teie ju misjuba ootat, en- ne kui jõuab meie juurde."

"Kas igal õhtul, hõnna profenori?"

Ainult seal.

"Kas te sõidate bürroo foor oma mehega?"

"Jah, ja on minu ülema ... muibugi ei- nuli bürroo."

Henkstegemine.

"Veale juba, kui te õlite oma wastake bifali lõnub ja teie läbi pari mebanub, mislõite te weli mette."

"Jah, hõnna lohtunil, ma lohtunil te jalle wufoote peeto."

Kes on härj?

"Tere hommikust, hõnna teie teie mehe läbi, pole teha näinub temme igemil."

"Jah, te pole teinud milja loannub miimafel ajal. Härjal oli juu- ja lõuatiidi."

"Sõga teie. Soobelomasti on wariis teie- möbbes ja teie wesi ajab end jalle julate."

"Perekonnaleht" — "Rahvalehe" makseta kassapöö. Omab igal talupidajal, neljapäeval ja laupäeval. Toimetaja-talitus: "Rahvaleht", Tallinn, Pikk 54. Tel. 14-22. Vastutav toimetaja O. Soosa. O.-d. "Vaba Maa" kirjastus ja trükk.